

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep.
0032 Oslo

postmottak@fkf.dep.no

Trondheim 18. april 2013

Høringsvar – forslag til forskrift om tildeling av løyve til havbruk med laks, aure og regnbogeaure i sjøvatn 2013.

Vi viser til høringsbrev av 4. mars 2013. Norske Sjømatbedrifters Landsforening, NSL, avgir i det følgende innspill til høringen.

NSL er svært fornøyd med at det legges til rette for vekst i oppdrett av laks og ørret. Norge har naturgitte fortrinn for sjøbasert oppdrett, og NSL mener vi bør utnytte dette, både fordi vi kan produsere sunn og næringsrik mat og fordi næringa er viktig for de mange lokalsamfunn der den er lokalisert. Vi er derfor fornøyd med at også regjeringa er opptatt av å legge til rette for en bærekraftig og konkurransedyktig næring som kan bidra til økt matproduksjon, aktivitet og verdiskaping langs kysten, jfr. Høringsnotatet kap. 2. NSL mener dette målet best kunne blitt nådd med en umiddelbar økning i MTB for alle selskap. I dag er det sterk etterspørsel etter laks i markedet, og en av konsekvensene er høye laksepriser. Høye laksepriser er på kort sikt positivt for oppdretterne, men på lang sikt er det ødeleggende for både markedsarbeidet, oppdretterne og ikke minst norsk foredlingsindustri. NSL vil derfor be om at det gis en økning i MTB for alle aktører i påvente av behandlingen av tildelingsrunden 2013.

Som all annen matproduksjon har oppdrett av laks og ørret påvirkning på miljøet. Lakseoppdrett er likevel i dag den måten å produsere mat på som har minst miljøpåvirkning. Dagens oppdrett av laks og regnbueørret er også gjennomregulert med tanke på miljøpåvirkning. NSL er derfor skuffet over at det nå foreslås nye definisjoner for såkalte «grønne» konsesjoner. NSL ser det slik at regelverket er satt ut i fra beste tilgjengelige kunnskap – f.eks. om krav til utstyr for å hindre rømming. Å signalisere «grønn vekst» kan tolkes som et budskap om at dagens driftsform og regelverk ikke er godt nok.

Tildelingsrunden skal i følge høringsnotatet medvirke til å kommersialisere løsninger som legger til rette for å redusere miljøutfordringer i akvakulturnæringa. NSL er enig i at det kan være en god ide å legge til rette for utprøving av nye teknologiske og driftsmessige løsninger gjennom tildeling av egne konsesjoner. Dette kunne vært gjort tilsvarende tildeling av FOU-konsesjoner. NSL er enig i at en bør stimulere til utvikling av nye løsninger, men vi mener det ikke er riktig at en skal betale full pris for konsesjoner for å gjøre dette. NSL foreslår at en kan stimulere til å kommersialisere nye løsninger ved å tildele «utviklingskonsesjoner» til gode konsepter – f.eks. i regi av en faggruppe som foreslått, og til en redusert pris sammenlignet med kommersielle konsesjoner.

Mange oppdrettere har over tid vist at de kan produsere laks og ørret uten store lusepåslag og/eller uten rømmingstilfeller. Disse aktørene kunne da betegnes som å ha «grønne» konsesjoner allerede i dag, og burde dermed være kvalifisert for nytildeling av konsesjon. NSL foreslår at det etableres en gruppe med egne kriterier som omfatter dette.

Nærmere om forslaget

Differensiert struktur

NSL er enig med regjeringa i at det er en styrke at havbruksnæringa har en differensiert struktur. Det er imidlertid svært stor forskjell på en aktør med 1 konsesjon og en aktør med 19 konsesjoner. Fiskeridirektoratet opererer i sin lønnsomhetsstatistikk med inndeling i små (1-9 konsesjoner), mellomstore (10-19 konsesjoner) og store (> 19 konsesjoner) bedrifter. NSL mener det vil ha begrenset effekt for måloppnåelsen med å opprettholde mangfoldet i næringa å prioritere mellomstore aktører. NSL foreslår at små aktører prioriteres, med utgangspunkt i samme definisjon som Fiskeridirektoratet bruker, dvs. aktører med 1-9 konsesjoner.

Innløsning av eksisterende konsesjon

For 35 av 45 grønne konsesjoner forutsettes innløsning av eksisterende konsesjon for tildeling av ny. NSL er opptatt av at næringa ikke bør lukkes for nye aktører. Krav om innløsning av ny konsesjon bidrar til i enda større grad å lukke mulighetene for nye aktører til å etablere seg i næringa. På grunn av de ekstra kravene til nye løsninger for de 10 grønne konsesjonene som ikke krever innløsning av en eksisterende konsesjon, må det forventes at disse også vil være svært vanskelig tilgjengelig for nye aktører. Det begrenser/lukker mulighetene for å slippe inn nye aktører, noe som er etter vår mening ikke forenlig med videreutvikling av en fremtidsbransje. Det gir også store begrensninger for små aktører og videreforedlingsbedrifter som har ambisjoner om å videreutvikle seg i Norge.

For de minste aktørene vil kravet om innløsning av eksisterende konsesjon være relativt sett mer krevende enn for større aktører. For en aktør med f.eks. 2 konsesjoner vil resultatet av tilsagn om en konsesjon være at han/hun har 2 grønne og en vanlig konsesjon. For en aktør med f.eks. 20 konsesjoner vil tilsagn om ny konsesjon gi et forhold på 2 grønne og 19 vanlige konsesjoner. Den relative andelen av krevende konsesjoner blir altså større jo mindre en aktør er.

Det foreslås at nye grønne vilkår skal trå i kraft for den innløste vanlige konsesjonen etter 2 år. NSL anser denne tidsfristen som for kort. Med bakgrunn i dagens drift og utnyttelse av konsesjoner ber vi om at fristen settes til 3 år istedenfor 2 som foreslått.

Geografisk fordeling

20 av 45 konsesjoner skal tildeles i Troms og Finnmark. NSL er fornøyd på vegne av oppdretterne i Troms og Finnmark, men stiller igjen spørsmålstegn med grunnlaget for denne oppdelingen mellom Troms og Finnmark og resten av landet. Spesielt stiller vi spørsmålstegn ved at en ønsker flest grønne konsesjoner i Troms og Finnmark all den tid det hevdes at miljøutfordringene er større i andre deler av landet.

Konkurranse på løsning eller pris

NSL er kritisk til at de 15 konsesjonene som kan tildeles over hele landet skal gjennom en lukket budrunde. Vi mener kriteriene for tildeling av disse 15 konsesjonene vil motvirke målsettingene med tildelingsrunden. Dersom man ønsker å stimulere til kommersialisering av de beste løsningene for å redusere miljøpåvirkning fra lakseoppdrett bør dette gjenspeiles i alle grupper. Foreliggende forslag tror vi stimulerer til at ressurser prioriteres til budrunden framfor til utviklingskostnader.

En liten aktør kan ha både kunnskap og vilje til å utvikle og ta i bruk nye løsninger, men kostnaden fordelt på flere konsesjoner tilsier at en stor aktør har større evne til å betale mer for en konsesjon. Selv om lønnsomhetsundersøkelser i alle år har vist at de minste aktørene er vel så lønnsomme som de større, er det ikke tvil om hvem som vil ha lettest tilgang på penger til en budrunde. Forslaget om lukket budrunde er derfor et langt steg bort fra den rødgrønne regjeringens tidligere utsagn om betydningen av lokalt eierskap og en fortsatt differensiert struktur.

Forslaget om at det i gruppe A (Troms og Finnmark) skal konkurreres på løsning, mens det i gruppe B («hele landet») er minimumskrav, men konkurranse på pris, samsvarer ikke med like konkurransevilkår. Gitt at formålet med tildelingsrunden er å kommersialisere gode løsninger, må en prioritere de beste løsningene og ikke de som betales med høyest pris. NSL mener også det må være bedre at næringsaktørene prioriterer å bruke penger på utvikling av gode løsninger framfor at de skal prioriteres på en budrunde for innbetaling til staten som vederlag.

NSL mener, både av hensyn til formålet om å redusere miljøpåvirkninger fra oppdrett og til ønsket om fortsatt differensiert struktur, at det må være samme pris for alle konsesjonene. NSL har registrert at inntektene fra tildelingen er lagt inn i statsbudsjettet med kr 450 mill. Dette tilsvarer en fast pris på kr 10 mill. for alle de utlyste konsesjonene. Det skulle derfor ikke være et problem å gå bort i fra forslaget om lukket budrunde.

Fordeling av vederlag

NSL mener lokale og regionale myndigheter som har kostnadene med å legge til rette for oppdrett bør få mer igjen av de verdier som skapes i oppdrett. NSL mener derfor at vederlaget som betales for konsesjonene bør gå direkte til vertskommuner for lokalitetene.

Faggruppe

I de siste tildelingsrunder har det blitt gjort stadige endringer med hensyn til hvilket organ som skal avgjøre hvem som skal tildeles ny konsesjon. I tildelingsrunden 2013 skal det etableres en ny faggruppe for denne oppgaven. NSL ser det som avgjørende at faggruppen får en god sammensetning, og at medlemmene er partsnøytrale. Det må ikke kunne stilles tvil om habiliteten til gruppas medlemmer, f.eks. kan ikke medlemmer komme fra leverandørindustrien. Vi forventer videre at det er representanter i faggruppen med erfaring fra drift av oppdrettsanlegg.

Kommentarer til detaljer i forslaget

NSL mener det bør være tak på antall konsesjoner som kan tildeles en aktør av hensyn til fordeling av konsesjonene på flere aktører. Vi foreslår tak på 5 konsesjoner pr konsern.

NSL ser utfordringer med kravene til lusenivå for de grønne konsesjonene i forhold til sonearbeidet som er etablert som ledd i lusebekjempelsen i næringa, og som i mange områder er pålagt av myndighetene. Vilkår om egen lusegrense og maksimalt antall behandlinger kan kollidere med dagens praksis i sonearbeidet, f.eks. ved å vanskeliggjøre fellesavlusinger i en sone.

Vi ser også at det kan bli vanskelig å måle reell effekt av ny teknologi/driftsmessige løsninger i områder hvor det er lite lus fra før.

NSL ser det som viktig at kriterier for konsesjonene blir gjennomført og er kontrollerbar i praksis. Dersom en av flere samdriftskonsesjoner har strengere krav mht. miljøpåvirkning kan dette ha positiv påvirkning på evt. samdriftskonsesjoner. Vi ser ingen grunn for at det bør stilles krav eller begrensninger til evt. samdrift i konsesjonsvilkårene. Det essensielle for myndighetene bør være at kriteriene blir fulgt opp og at disse kan kontrolleres.

Høringsforslaget innebærer at næringsaktører skal betale normal konsesjonspris for å drive utviklingsarbeid i regi av hele næringa. Dersom aktørene ikke lykkes med dette arbeidet vil konsesjonene trekkes tilbake. NSL mener da det er en selvfølge at også vederlaget som er betalt for konsesjonen tilbakebetales til aktøren.

Utvikling av nye gode teknologiske eller driftsmessige løsninger for å redusere miljøpåvirkning fra oppdrett må være tilgjengelig for alle i næringa for at tildelingsrunden skal nå formålet om samlet redusert miljøpåvirkning. Samtidig er det urimelig at enkeltaktører som må betale en høy kostnad for å få utvikle nye løsninger ikke skal kunne beholde denne kunnskapen som et konkurransefortrinn. Dette taler også for at konsesjoner som er øremerket utvikling av nye løsninger ikke bør selges som en vanlig konsesjon, men heller tildeles gratis eller til sterkt redusert pris, og etter vurderinger fra en faggruppe.

Med vennlig hilsen

Kristin Sæther
Fagsjef oppdrett, NSL